

- N. B. :** (1) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.
(2) Answers to the **two** sections should be **written** in the **same** answer-book.

Section I / विभाग १
(Topics from Poetics)

1. (a) Write paragraphs on any **two** of the following :- २०
खालीलपैकी कोणत्याही **दोहोंवर** परिच्छेद लिहा :-
(i) Evolution of Poetics / काव्यशास्त्राची उत्क्रान्ती.
(ii) काव्यहेतुः ।
(iii) काव्यभेदाः ।
- (b) Explain any **two** of the following terms with suitable examples :- १०
योग्य ती उदाहरणे देऊन खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** संकल्पना स्पष्ट करा :-
(i) वाचकशब्दः ।
(ii) लक्ष्यार्थः ।
(iii) व्यञ्जना शक्तिः ।
2. Explain /स्पष्ट करा — 'काव्यप्रयोजनानि ।' १०
OR/अथवा
Explain /स्पष्ट करा — 'काव्यलक्षणम् ।'
3. Write a detailed note on Rasa School in Sanskrit Poetics :- १०
संस्कृत काव्यशास्त्रातील रससंप्रदायावर सविस्तर टीप लिहा.
OR/अथवा
Explain fully the Dhavni theory of Anandvardhan.
आनन्दवर्धनाच्या ध्वनिसिद्धान्ताचे पूर्णतः स्पष्टीकरण करा.

Section II / विभाग २
(अभिज्ञानशाकुन्तलम् – Act IV and V)

4. (a) Translate any **two** of the following giving explanatory notes :-

१०

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करून स्पष्टीकरण करा :-

- (i) यास्यत्यद्य शकुन्तलेति हृदयं संस्पृष्टमुत्कण्ठया
कण्ठः स्तम्भितबाष्पवृत्तिकलुषश्चिन्ताजडं दर्शनम् ।
वैकल्यं मम तावदीदृशमिदं स्नेहादरण्यौकसः
पीडयन्ते गृहिणः कथं नु तनयाविश्लेषदुःखैर्नवैः ॥
- (ii) प्रजाः प्रजाः स्वा इव तन्त्रयित्वा
निषेवते श्रान्तमना विविक्तम् ।
यूथानि संचार्य रविप्रतप्तः
शीतं दिवा स्थानमिव द्विपेन्द्रः ॥
- (iii) किं तावद्भ्रतिनामुपोढतपसां विघ्नैस्तपो दूषितं ?
धर्मारण्यचरेषु केनचिदुत प्राणिष्वसच्चेष्टितम् ?
आहोस्वित्प्रसवो ममापचरितैर्विष्टम्भितो वीरूधाम् ?
इत्यारूढबहुप्रतर्कमपरिच्छेदाकुलं मे मनः ॥

(b) Explain with reference to the context any **two** of the following :-

१०

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :-

- (i) नलिनीपत्रान्तरितमपि सहचरमपश्यन्त्यातुरा चक्रवाक्यारटति ।
(ii) चिरस्य वाच्यं न गतः प्रजापतिः ।
(iii) इत्थमात्मकृतं चापलं दहति ।

(c) Explain any **two** अलंकार^s from the following :-

६

खालीलपैकी कोणतेही दोन अलंकार स्पष्ट करा :-

- (i) अनन्वयः ।
(ii) उत्प्रेक्षा ।
(iii) अर्थान्तरन्यासः ।

5. (a) Write paragraphs on any **two** of the following :-

१२

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर परिच्छेद लिहा :-

- (i) Significance of IV act / ४ था अंकाचे महत्त्व.
(ii) Character sketh of दुष्यन्त / दुष्यन्ताचे व्यक्तिचित्र.
(iii) An advice by a Priest / पुरोहिताने दिलेला सल्ला.

(b) Explain fully — दुर्वासशापः ।

१२

पूर्णतः स्पष्ट करा — दुर्वासशापः

OR/अथवा

Explain — 'उपमा कालिदासस्य ।'

स्पष्ट करा — 'उपमा कालिदासस्य ।'